

**Nya regler om nödlidande kreditavtal och inkassoverksamhet
(SOU 2023:3)
(Ju2023/00146)**

Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet har genom remiss anmodats att yttra sig i rubricerat ärende. Fakultetsnämnden får härmed lämna följande synpunkter.

Förslagen till lagändringar föranleds av att Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2021/2167 av den 24 november 2021 om kreditförvaltare och kreditförvärvare och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2014/17/EU skall vara införlivat med svensk rätt senast 29 december 2023.

Övergripande noteringar om utredningen

I betänkandet läggs ett förslag till en helt ny lag om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal fram och flera följdändringar föreslås i annan lagstiftning och förordningar. I kapitel 4 i betänkandet finns en ovanligt upplysande beskrivning av de vägval utredningen stått inför. Denna genomgång förtjänar särskilt omnämnande, för att den visar hur traditionellt, nordiskt konsumentskydd påverkas av de regleringstekniker som direktiven bygger på. Det handlar alltså inte bara om svårigheter att jämka samman terminologi, utan det handlar om ett möte mellan begreppsvärldar och synsätt som inte i alla delar är lyckligt. Utredningen har dock i allt väsentligt lyckats upplösa denna spänning och funnit välavvägda lösningar vid omsättningen av direktivet. Detta är särskilt tydligt när det gäller de ändringar som föreslås i konsumentkreditlagen och att ändringar inte görs när öppningar finns för att behålla goda befintliga, nationella lösningar.

Ändringarna i konsumentkreditlagen

Enligt vad som föreslås i förslaget till ny 20 d § skall en kreditgivare vara skyldig att ha upprättade rutiner och riktlinjer för betalningsansånd och andra åtgärder vid betalningsförsummelse. Själva regeln som sådan är välkonstruerad, men den lider liksom flera av de befintliga reglerna i konsumentkreditlagen av den bristen att det saknas en mot kreditgivaren verksam sanktion om regeln inte följs. Regeln kan visserligen utgöra grund för tillsynsmyndighet att göra anmärkning eller ålägga annan sanktion om det finns systematiska brister i verksamheten, men denna

möjlighet skyddar därmed bara den enskilda kredittagaren indirekt. Någon möjlighet för den enskilda kredittagaren att genomdriva att regler och rutiner följs finns inte. Bestämmelsens rekvisit är därtill i flera avseenden vaga (skäligt anstånd, överväga om refinansiering är en lösning och beakta kredittagarens personliga omständigheter och återbetalningsförmåga). Detta är en följd av direktivets krav, men är trots det att beklaga.

Det kan också sättas ifråga om det går att kontrollera om så vaga krav uppfylls eller inte. Sådana vaga normer måste fyllas ut för att få reell betydelse och tillsynen måste avse inte bara att det finns upprättade rutiner och riktlinjer, utan en kontroll av efterlevnaden av dessa rutiner och riktlinjer måste också ske. Sker ingen tillsyn, leder regeln heller inte indirekt till stärkt konsumentskydd. Den fråga som måste ställas är emellertid i vilken mån det är realistiskt att förvänta att sådan tillsyn kommer att ske. Tillsynen måste nämligen enligt fakultetsnämnden uppfattning vara reell och inte bara formell. En formell kontroll av att det finns rutiner och riktlinjer upprättade är inte tillräcklig. Ur ett konsumentskyddsperspektiv är värdet av endast sådan formell kontroll begränsat. Utan reell kontroll genom exempelvis stickprover med möjlighet till fördjupad analys kommer regeln så som den nu står inte att leda till det eftersträvade konsumentskyddet eller bidra på något beaktansvärt sätt till att motverka överskuldssättning.

Förslag till ny lag om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal
Bestämmelsen i 3 kap. 2 § i förslaget till lag om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal väcker vissa frågor om förhållandet till nu gällande civilrättsliga bestämmelser. Det är särskilt förhållandet till konsumentkreditlagen och skuldebrevslagen som skulle behöva beaktas i större utsträckning. Enligt bestämmelsen skulle överlåtaren ha skyldighet att lämna viss information till låntagaren vid överlåtelse av fordringen. I betänkandet framhålls på ett förtjänstfullt sätt de val som gjorts för att omsätta direktivtexten till svensk lag och mot dessa val gör fakultetsnämnden inga invändningar. En fråga som fortsatt framstår som oklar är emellertid vilka följer det har om inte denna information lämnas till kredittagaren. Enligt 6 kap. 1 § i förslaget till lag skall Finansinspektionen ha tillsyn över att kreditinstitut samt kreditgivare och kreditförmedlare av konsumentkrediter uppfyller sina skyldigheter enligt bland annat 3 kap. 2 §. Denna tillsyn avser dock liksom all tillsyn av det här slaget systematiska brister hos överlåtaren. Efterlevs inte regeln, har det enligt vad som framgår av rättspraxis i motsvarande situationer (se här främst Högsta domstolens avgöranden om bristande kreditprövning i NJA 1993 s. 163, NJA 1996 s. 3 och NJA 1996 s. 19) ingen civilrättslig verkan. Eftersom informationen anses viktig för att upprätthålla ett gott konsumentskydd, är detta en uppenbar brist i regleringen.

Utöver denna anmärkning, som är av liknande slag som den som anförts ovan om förslaget till ny 20 d § i konsumentkreditlagen, finns också frågor om relationen till å ena sidan 29 och 31 §§ skuldebrevslagen och å andra sidan 28 § konsumentkreditlagen. Enligt artikel 2.2 i direktivet skall inte de nya reglerna påverka »vare sig avtalsrättsliga eller civilrättsliga principer enligt nationell rätt i fråga om överlåtelse av en kreditgivares rättigheter enligt ett kreditavtal eller av kreditavtalet i sig«. Enligt fakultetens mening är det dock tydligt att den föreslagna regleringen indirekt påverkar civilrättsliga principer, vad som än sägs om detta i direktivet.

Regeln i 28 § konsumentkreditlagen, som föreskriver att överlåtaren skall lämna viss information till kredittagaren då fordringen överlåts, kunde ses som en ordningsregel. Den vore i så fall i stort betydelselös, eftersom information om att överlåtelse skett regelmässigt kommer kredittagaren tillhanda genom att gäldenären denuntieras enligt reglerna i 29 och 31 §§ skuldebrevslagen. Syftet med denuntiationen är att gäldenären i ett fordringsförhållande skall försäts i ond tro så att betalning framdeles endast kan ske med befriande verkan till fordringsförvärvaren. Enligt 29 § skuldebrevslagen kan inte en gäldenär fortsätta betala till en tidigare borgenär efter det att fordringen överlåts till ny innehavare om gäldenären kände till eller borde ha känt till att fordringen överlåts. Enligt 31 § skuldebrevslagen kan gäldenären försäts i sådan ond tro genom att antingen överlåtaren eller förvärvaren sänder ett meddelande om att fordringen överlåts till gäldenären. Det meddelande med viss information som enligt förslagets bestämmelse i 3 kap. 2 § skall sändas till kredittagaren är att betrakta som en sådan denuntiation som avses i 31 § skuldebrevslagen och som är det standardiserade sättet att försätta gäldenären i sådan ond tro som förutsäts i 29 § skuldebrevslagen. Genom regleringen åläggs överlåtaren att lämna information som enligt grundläggande civilrättsliga principer kan lämnas till gäldenären av vilken som helst av överlåtaren och förvärvaren.

Det är visserligen av vikt för att säkerställa att gäldenären får rätt information att antingen överlåtaren eller förvärvaren av fordringen åläggs ansvar att informationen lämnas, vilket framhålls. Det finns emellertid enligt fakultetsnämndens mening anledning att överväga om inte information som lämnas av förvärvaren av fordringen också skulle kunna anses uppfylla kraven. Förvärvaren har normalt större anledning att denuntiera gäldenären än överlåtaren för att på det sättet få det skydd för felaktiga betalningar till tidigare innehavare av fordringen som följer av 31 § skuldebrevslagen. En möjlighet för att skapa en bättre samordning med befintlig lagstiftning och civilrättsliga principer vore att justera förslaget så att ansvaret visserligen ligger kvar på överlåtaren, men att det endast går ut på att säkerställa att låntagaren informeras på anvisat sätt, inte att överlåtaren själv måste lämna informationen till

UPPSALA
UNIVERSITET

REMISSYTTRANDE

4 (4)

2023-04-17

JURFAK 2023/9

gäldenären. På detta sätt kommer väletablerade civilrättsliga principer vid fordringsöverlåtelse att stå kvar opåverkade. Följs detta förslag, bör även regeln i 28 § konsumentkreditlagen givetvis också justeras på motsvarande sätt. Av vad som framgår av betänkandet på s. 173 och tidigare gjorda överväganden i proposition 2009/10:242 s. 76 till konsumentkreditlagens bestämmelse torde en sådan regel inte vara oförenlig med detta eller tidigare direktiv där frågan om information om överlåtelse till kredittagaren regleras.

I övrigt lämnar fakultetsnämnden de lämnade förslagen utan anmärkning.

Förslag till yttrande i detta ärende har upprättats av professor Torbjörn Ingvarsson. Yttrandet har på delegation avgivits av Juridiska fakultetens dekanus, professor Anna Singer.

Anna Singer